

Бойко Н.І.

студентка;

Онищук Ю.В.

*кандидат економічних наук, старший викладач,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Після Революції Гідності 2013–2014 рр. гостро постало питання необхідності нових, не пов'язаних із попереднім режимом управлінських кадрів. Для реалізації всіх запланованих новою демократичною владою реформ дані кадри повинні володіти відповідними компетентностями, зокрема прийняття обґрунтованих рішень, що неможливо без знання та розуміння технологій, які використовуються для цього процесу. Тому питання технологій прийняття управлінських рішень в публічному адмініструванні на сьогоднішній день є як і раніше актуальним.

Технологій для прийняття управлінських рішень існує дві: раціональна та інтуїтивна. І перша, і друга включають у себе етапи аналізу ситуації чи проблеми, накопичення необхідного об'єму даних, формулювання можливих варіантів укладення рішення та їх оцінка і власне прийняття та реалізація одного із них, який найбільше відповідає меті та цілям. Головна різниця між раціональною та інтуїтивною технологіями полягає у підході до реалізації згаданих етапів: якщо у першому випадку вони реалізуються колегіально, колективом суб'єктів публічного адміністрування, то в другому майже виключно особисто відповідальним суб'єктом, котрий покладається на власні знання та досвід [1].

Доцільність використання раціональної чи інтуїтивної технології прийняття рішення в публічному адмініструванні залежить від ряду факторів, головним із яких є реалізація згаданих вище етапів. До завдань етапу аналізу ситуації входить спільне формування проблеми, визначення її основних властивостей, розгляд проблеми в контексті аналізу і діагнозу існуючого порядку. Для публічного адміністрування, де остаточне рішення повинно забезпечити гармонізацію відносин влади і громадянського суспільства, даний етап прийняття рішення передбачає поглиблений аналіз політичної ситуації в країні, стану правової сфери та

законодавчої бази, внутрішнього і зовнішнього економічного середовища і новітніх технологій у виробництві та управлінні [2].

Етап формулювання варіантів та їх оцінки становить основу для вибору конкретної концепції вирішення проблеми. Загальна риса цієї фази – застосування креативності мислення з використанням різних технологій, що стимулюють творче рішення, або нестандартний підхід до його реалізації. Процес вибору рішення полягає в прийнятті одного з варіантів, а реалізації – втілення його в практичній площині з використанням сучасних технологій проектування організації виробничого процесу та контролю якості виконання завдання.

Реалізація вказаних етапів раціональною технологією прийняття рішень може бути здійснена за допомогою цілого ряду методологічних підходів – наприклад, «дерева цілей», де наведений термін означає ієрархічну систему пов'язаних цілей. Даний метод слід розглядати як проривний, а також як основу для ряду нормативних методів прогнозування. Цей метод зосереджений на структуруванні основних цілей в наступній послідовності: цілі, субцілі, заходи для їх здійснення (в ієрархічному порядку); критерії та відповідні коефіцієнти ваги для оцінки елементів на кожному рівні створеного «дерева цілей»; додаються коефіцієнти доцільності кожного елемента структури щодо критеріїв на кожному рівні. Застосовуючи цей метод, великого значення набуває використання кількісного аналізу: кожним цілям та субцілям (звісно, за можливості) надається числове значення, виведене розрахунками чи оцінками експертів [3, с. 65].

Раціональний підхід до прийняття управлінських рішень може також бути реалізований за допомогою теорії ігор, а конкретно – прийом ділової гри, тобто спрощеної і формалізованої ситуації, з якою можуть зіткнутись суб'єкти публічного адміністрування. Ділова гра моделюється за певною управлінською ситуацією, причому бажано, щоби модель розроблялася за участі досвідчених та компетентних у даному питанні осіб, в першу чергу керівників, які вже приймали аналогічні реальні рішення. Використовуючи даний прийом, важливо пам'ятати про обмеження в часі, чітко обмежити правила та критерії оцінки якості прийнятих рішень [4].

Що стосується інтуїтивної технології, то прийнято вважати, що даний комплекс у публічному адмініструванні застосовується обмежено. Проте варто пам'ятати, що інтуїція стає в нагоді під час оперування безліччю змінних одночасно. Роль інтуїції полягає в тому, щоб допомогти у складних ситуаціях, коли розум не може визначитись і не приймає рішення, або у нас немає часу, щоб ретельно зважити та розглянути всі можливості. Для повноцінного використання інтуїції необхідно дотримуватись певних принципів, таких як намір (тобто усвідомлений

мотив скористатись саме цією навичкою), готовність присвятити необхідний і достатній проміжок часу, усвідомлення своїх власних обмежень, сприйнятливість (тобто вміння користуватися емпатією) та хоробрість (уміння протистояти страхам) [5].

Категорія управлінців, які покладається на інтуїцію, часто фокусується на проблемі в цілому і під час вирішення нерідко перевизначають її, покладаючись на припущення і розуміння. Тому інтуїція гарно себе показує в публічному управлінні, особливо коли даною технологією користується досвідчений суб'єкт. Якщо відповідного досвіду немає, чи ситуація, з якою зіткнувся суб'єкт чи суб'єкти публічного управління, є нестандартною, то від інтуїтивного підходу варто відмовитися, оскільки прийняте за його допомоги рішення із великою вірогідністю буде помилковим і призведе до значних збитків.

Таким чином, ми можемо зробити наступний висновок, що для публічного адміністрування більш прийнятною є раціональна технологія прийняття рішень, оскільки її методика покладається на чіткі дані та ретельний аналіз. Проте, інтуїтивна технологія також може застосовуватись, однак лише в обмеженій кількості ситуацій, коли важливою є не якість, а швидкість прийняття рішення, і повністю її ігнорувати не варто.

Список використаних джерел:

1. Брюшкова Н. О., Ніколюк О. В., Удовиця О. Ф. Особливості прийняття управлінських рішень в публічному управлінні // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2020. – № 3. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1605>
2. Коврига О. С. Процес прийняття управлінських рішень у публічному управлінні // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. – 2019. – Том 30(69). – № 4. – Режим доступу: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/14.pdf
3. Копильчак Б. В. Використання методу дерева цілей в стратегічному управлінні молодіжними громадськими організаціями // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Випуск 19. – С. 63–67.
4. Воронов О. І. Ігрові технології прийняття управлінських рішень у системі підготовки державних службовців // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2016. – № 1. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_1/1.pdf
5. Nita, Aurel Mircea, Solomon, Ionela Gabriela. The Role Of Intuition And Decision Making In Public Administration // Curentul Juridic, The Juridical Current, Le Courant Juridique, Petru Maior University, Faculty of Economics Law and Administrative Sciences and Pro Iure Foundation. – 2015. – Vol. 61. – P. 84–93. – Режим доступу: <https://ideas.repec.org/a/pmu/cjurid/v61y2015p84-93.html>